

W służbie tradycji i odnowy liturgicznej. 50 lat Instytutu Liturgicznego w Krakowie (1968–2018),
red. P. Nowakowski, J. Mieczkowski, Kraków 2019, s. 5–8.
ISBN 978-83-7438-849-8 (wersja drukowana), ISBN 978-83-7438-850-4 (wersja online)
DOI:<http://dx.doi.org/10.15633/9788374388504.01>

Wprowadzenie

W dniach 24 i 25 października 2018 roku w Krakowie odbyło się międzynarodowe sympozjum liturgiczne z okazji 50 rocznicy powstania Instytutu Liturgicznego (1968–2018). Sympozjum było równocześnie kolejną, dziewiątą edycją cyklu konferencji „Ad Fontes Liturgicos”, które Instytut Liturgiczny UPJPII organizuje od 2010 roku wspólnie z trzema uczelniami Europy Środkowo-Wschodniej: Ukraińskim Uniwersytetem Katolickim we Lwowie (Ukraina), Greckokatolickim Wydziałem Teologicznym Uniwersytetu Preszowskiego (Słowacja) i Greckokatolickim Instytutem Teologicznym św. Atanazego w Nyíregyházie (Węgry). Honorowymi gośćmi sympozjum byli biskupi: abp Igor Isiczenko z Charkowa (Ukraińska Autokefaliczna Cerkiew Prawosławna), bp Adam Bałabuch – przewodniczący Komisji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów Konferencji Episkopatu Polski – i bp Damian Zimoń z Katowic.

Na swój jubileusz Instytut Liturgiczny zaprosił przedstawicieli różnych ośrodków naukowo-dydaktycznych zajmujących się liturgią (instytuty, wydziały teologiczne, wydawnictwa). Przybyło 18 prelegentów z całej Europy (10 krajów), reprezentujących różne Kościoły i tradycje liturgiczne: Kościół katolicki, Kościoły greckokatolickie i prawosławne. Ukazali oni wkład swoich ośrodków w rozwój badań, studiów i formacji liturgicznej, pracę i wysiłki wielu wybitnych naukowców podejmowane w służbie tradycji i odnowy liturgicznej. Podjęto także refleksję nad przyszłością instytutów liturgicznych w Europie.

Sympozjum towarzyszyły dwie okolicznościowe wystawy w Muzeum Historyczno-Misyjnym Zgromadzenia Księża Misjonarzy na Stradomiu: 1) „Misterium liturgii” – cenne paramenty liturgiczne ze skarbca misjonarzy i dokumenty związane z historią Instytutu Liturgicznego (kurator dr Waław Umiński CM); 2) „Misterium codzienności” – współczesne

obrazy inspirowane liturgią i życiem codziennym (autorka Katarzyna Makiela-Organisty związana z Instytutem Historii Sztuki i Kultury UPJPII).

Teksty poszczególnych wystąpień, składających się na niniejszą publikację pokonferencyjną, zostały zgrupowane w pięciu rozdziałach utworzonych według kryterium geograficznego. Powstała w ten sposób swoista mapa ośrodków liturgicznych działających w różnych częściach Europy. Szczególne miejsca na tej mapie zajmują Kraków (siedziba Instytutu Liturgicznego) i Rzym (siedziba Anselmianum i innych ważnych ośrodków). Zwraca uwagę obecność wielu ośrodków badania liturgii w Europie Zachodniej, mających długą tradycję i doświadczenie, jak i tych rozwijających się od niedawna w Europie Wschodniej.

Pierwszy rozdział (*Instytut Liturgiczny UPJPII w Krakowie*) poświęcony jest historii, działalności, kierunkom badawczym krakowskiego Instytutu Liturgicznego, obchodzącemu 50 lat swojego istnienia. W poszczególnych referatach zaprezentowane zostały wszystkie cztery katedry tworzące dziś Instytut: historii liturgii, teologii liturgii, komunikacji religijnej i homiletyki. W drugim rozdziale (*Atenea Rzymskie*) zapoznajemy się z trzema ośrodkami Rzymu: Akademią Liturgiczną (zakończyła działalność w 1970 roku), Papieskim Instytutem Liturgicznym Anselmianum i Wincentyńskim Centrum Liturgicznym (ośrodek wydawniczy). Rozdział trzeci (*Ośrodki badawcze Europy Środkowej*) zawiera teksty reprezentantów uczelni ze Słowacji, Węgier, Słowenii i Polski. Liturgiści z Grekokatolickiego Wydziału Teologicznego w Preszowie na Słowacji, z Instytutu Teologicznego św. Atanazego w Nyíregyházie (Węgry) oraz z Wydziału Teologicznego Uniwersytetu w Lublanie (Słowenia) przedstawiają podejmowane przez nich szczegółowe tematy badawcze. Uczeni polscy opisują całość prac i badań swoich jednostek, którymi są Instytut Liturgiki i Homiletyki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego oraz Instytut Liturgii, Muzyki i Sztuki Sakralnej Uniwersytetu Opolskiego. Rozdział czwarty (*Ośrodki badawcze Europy Zachodniej i Południowej*) przenosi nas do tradycyjnych ośrodków liturgicznych na zachodzie Europy. Znajdujemy w nim informacje dotyczące historii i działalności: Niemieckiego Instytutu Liturgicznego w Trewirze, Instytutu Nauk Liturgicznych we Fryburgu (Szwajcaria), Instytutu Teologii Prawosławnej Świętego Sergiusza w Paryżu (inicjatywa Tygodni Studiów Liturgicznych). Z kolei przedstawiciele wyższych instytutów liturgicznych w Paryżu i w Barcelonie referują wybrane problemy z zakresu

teologii liturgii. W rozdziale piątym (*Ośrodki badawcze Europy Wschodniej i Południowo-Wschodniej*) zebrane zostały nowe ośrodki ze wschodu Europy. Reprezentant Wydziału Teologii Prawosławnej Uniwersytetu w Cluj (Rumunia) omawia całościowo aktualny stan badań liturgii w Rumuńskim Kościele Prawosławnym. Liturgista z Katolickiego Uniwersytetu Ukraińskiego we Lwowie (Ukraina) pisze o odnowie studiów liturgicznych w Ukraińskim Kościele Greckokatolickim, a wykładowca Akademii Teologicznej w Użgorodzie (Ukraina Zakarpacka) o problemach lokalnej tradycji liturgicznej Zakarpacia.

Podczas debaty na zakończenie sympozjum próbowano odpowiedzieć na pytanie, jaka jest rola instytutów liturgicznych we współczesnym Kościele i jakie są perspektywy współpracy między różnymi ośrodkami studiów liturgicznych w Europie. Uczestnicy dyskusji podkreślili bogactwo poszczególnych instytutów i różnorodność ich działalności naukowej i dydaktycznej. Każdy z instytutów jest dobrze zakorzeniony w swoim własnym kontekście kulturowym i eklezjalnym. Nowym wyzwaniem staje się dla nich uwzględnienie wielokulturowości, która charakteryzuje współczesną Europę. Wszyscy zgodzili się, że istnieje potrzeba polepszenia komunikacji między poszczególnymi ośrodkami, która jest jeszcze słaba. Troską europejskich liturgistów powinno być kształtowanie studiów liturgicznych w duchu służby Kościołowi, a równocześnie zachowanie ich naukowego charakteru. Wciąż aktualnym zadaniem naszych instytutów pozostaje przygotowanie dobrych wykładowców i formatorów, a także umacnianie teologicznego wymiaru liturgii.

Jubileusz odbywany w Krakowie dał możliwość spotkania i owocnej wymiany poglądów między ludźmi zafascynowanymi liturgią z różnych krajów Europy. Nasza wspólna droga *ad fontes liturgicos* jest ostatecznie drogą prowadzącą do Chrystusa, Pierwszego Liturga. Jego obecność podczas sympozjum była odczuwalna, przeżywana, a także celebrowana w Eucharystii – dziękczynieniu za 50 lat Instytutu Liturgicznego, której w kościele św. Marka przy historycznej siedzibie Instytutu przewodniczył ks. bp Adam Bałabuch, przewodniczący Komisji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów KEP (tekst homilii wewnątrz publikacji)¹.

¹ Oprawę liturgiczną i muzyczną mszy świętej przygotował Międzyuczelniany Instytut Muzyki Kościelnej (odpowiedzialny: dr Stanisław Mieszczak SCJ).

IX Międzynarodowe Sympozjum „Ad Fontes Liturgicos” zgromadziło i zbliżyło do siebie, pewnie po raz pierwszy na taką skalę, przedstawicieli rozlicznych ośrodków liturgicznych z Europy Wschodniej i Zachodniej. Należy mieć nadzieję, że kontakty nawiązane w Krakowie między europejskimi liturgistami będą trwałe w przyszłości i przyniosą dobre owoce współpracy dla dobra Kościoła w zjednoczonej Europie.

Przemysław Nowakowski CM